

Alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tiedonkeruujärjestelmään liittyvien tietojen toimittaminen ja todentamismenettely

Määräyksen tausta ja säädöserusta

MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitettä on muutettu päätöslauselmalla MEPC.278(70) siten, että VI liitteeseen on lisätty määräykset IMO:n alusten polttoaineen kulutusta koskevasta tiedonkeruujärjestelmästä. Tiedonkeruujärjestelmän tarkoituksena on antaa nykyistä tarkempaa tietoa merenkulun vuosittain kuluttamasta polttoainemäärästä ja kasvihuonekaasupäästöistä. Tiedonkeruujärjestelmästä saatava tieto tukee tulevaisuudessa päätöksentekoa merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009, jäljempänä MYSL) 7 a lukuun on lisätty edellä kuvatussa IMO:n tiedonkeruujärjestelmästä johtuvat täydentävät kotimaiset säännökset. MYSLin 7 a luvun 2 b §:n mukaan aluksen on toimitettava IMO:n alusten polttoaineen kulutusta koskevaan tietokantaan toimitettavien tietojen perustana olevat tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle (jäljempänä Traficom) tai hyväksytylle luokituslaitokselle. Polttoaineen kulutusta koskevat tiedot on todennettava. Traficom voi antaa teknisiä määräyksiä polttoaineen kulutusta koskevien tietojen todentamisesta ja sitä koskevista menettelyistä. Määräyksen antaminen aluksen polttoaineen kulutusta koskevien tietojen todentamisesta ja siihen liittyvistä menettelyistä on tarpeen.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Traficomissa virkatyönä. Määräys on ollut lausuntokierroksella 20.2.2019-15.3.2019 välisen ajan. Lausuntoja antoivat Rajavartiolaitos, puolustusvoimat, Onnettomuustutkintakeskus ja Suomen Varustamot ry. Lausunnot on otettu huomioon jatkovalmistelussa.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Tiedonkeruujärjestelmästä aiheutuu sekä varustamoille että hallinnolle hieman hallinnollista lisätyötä. Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä.

Tiedon keräämisellä ei ole ympäristövaikutuksia, mutta kerätyn tiedon avulla voidaan yksinkertaisella menetelmällä laskea merenkulun vuosittain aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärä. Tiedonkeruujärjestelmästä saatu ja analysoitu tieto tukee tulevaisuudessa IMO:n päätöksentekoa merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Määräyksellä annettaisiin IMO:n tiedonkeruujärjestelmän puitteissa kerättävien tietojen todentamiseen ja tähän kuuluvien menettelyihin liittyvät tarkentavat määräykset. Määräyksen tarkoituksena on tarkemmin esittää, missä muodossa tiedonkeruujärjestelmässä vaaditut tiedot on toimitettava todentajalle. Tämä helpottaa merkittävästi todentajan ja hallinnon työtä. Määräyksessä esitetään myös, millä tavalla toimitetut tiedot on todennettava. Nämä seikat selkeyttävät tiedonkeruujärjestelmää koskevan lainsäädännön soveltamista.

Määräykseen sisältyvät tietojen toimittamista ja todentamismenettelyä koskevat vaatimukset täydentävät MYSLin 7 a luvun säännöksiä, eikä määräyksessä esityillä vaatimuksilla sellaisenaan ole vaikutuksia alusturvallisuuteen tai ympäristövaikutuksia. Määräyksellä ei ole vaikutusta esteettömyyteen, yhdenvertaisuuteen tai tasa-arvoon.

Yksityiskohtaiset perustelut

Määräyksen tarkoitus

Ensimmäisessä kohdassa kerrottaisiin, miksi määräys on tarpeen antaa. Määräyksen tarkoituksena olisi tarkemmin esittää, missä muodossa tiedonkeruujärjestelmässä vaaditut tiedot on toimitettava todentajalle ja millä tavalla toimitetut tiedot on todennettava.

Soveltamisala

Kohdassa 2 olisi tarkennettu tiedonkeruujärjestelmän soveltamisalaa. MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitteen 4 luvun 19 säännön 2.1 kohdan mukaan alusten energiatehokkuutta koskevia määräyksiä ei sovelleta aluksiin, jotka liikennöivät yksinomaan sen valtion suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä, jonka lippua alus on oikeutettu käyttämään. Kunkin sopimuspuolen tulisi kuitenkin asianmukaisesti toimiiin ryhtymällä varmistaa, että tällaiset alukset on rakennettu ja toimivat 4 luvun mukaisesti siinä määrin kuin on kohtuullista ja käytännössä mahdollista.

Hallituksen esityksen 248/2009 sivulla 17 todetaan, että MYSLiä ehdotetaan sovellettavaksi myös sisävesialueeseen ja kotimaanliikenteeseen, jollei laissa erikseen toisin säädetä. MYSL 1 luvun 3 §:n mukaan ”Tätä lakia sovelletaan alukseen, joka purjehtii Suomen vesialueella tai talousvyöhykkeellä. Poikkeuksista lain soveltamiseen sisävesialueella ja kotimaan liikenteessä säädetään jäljempänä”. MYSLissä ei ole tarkemmin säädetty siitä, sovelletaanko lakia myös kotimaanliikenteessä oleviin aluksiin tiedonkeruujärjestelmän osalta. Aluksia, joiden bruttovetoisuus on vähintään 5000 ja jotka ovat kotimaanliikenteessä ovat mm. jäänmurtajat ja yksi matkustaja-autolautta. Määräyksen mukaan tiedonkeruujärjestelmää sovellettaisiin myös näihin aluksiin, koska MYSL ei sisällä poikkeuksia säännösten soveltamisesta tältä osin. Määräyksessä täsmennettäisiin lisäksi, että määräystä sovelletaan ainoastaan Suomen lipun alla oleviin aluksiin.

MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitteen 4 luvun 19 säännön 2.2 kohdan mukaan tiedonkeruujärjestelmää ei sovelleta alukseen, jossa ei ole omaa kuljetuskoneistoa. Määräyksen kohdassa 2 on kuitenkin määrätty, että työnnettävästä proomusta ja työntävästä koneellisesta aluksesta koostuvaa alusyhdistelmää pidettäisiin yhtenä koneellisena aluksena, jos aluksen muotoilu ja kytkentäjärjestelmä ovat sellaiset, että alusyhdistelmä pystyy toimimaan yhtenä aluksena kulkiessaan. Tämä määräys on yhdenmukainen IMO:n meriturvallisuuskomitean kiertokirjeen MSC/Circ.866 ja Liikenteen turvallisuusviraston antaman hyväksytyjen luokituslaitosten antamia luokitusmerkintöjä vastaavia suomalaisia jääluokkia ja jääluokan vahvistamista koskevan määräyksen (TRAFI/383804/03.04.01.00/2016) kanssa.

Jatkovalmistelun yhteydessä Rajavartiolaitos ja merivoimat lausuivat, että määräystä ei tulisi soveltaa puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aluksiin. Nimittäin MARPOL-yleissopimuksen 3 artiklassa määrätään, ettei yleissopimusta ja näin ollen myöskään sen liitteitä sovelleta sota-aluksiin, sotalaivaston apualuksiin tai muihin aluksiin, jotka ovat valtion omistuksessa tai käytössä, ja joita sillä hetkellä käytetään vain valtion muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

Rajavartiolaitoksen laivaluokan kalustoon kuuluu muun muassa ulkovartiolaiva Turva, jonka bruttovetoisuus on 5000 gt. Rajavartiolaitos toi esille, että tämän tyyppisiä aluksia on varsin todennäköisesti sillä käytössään tulevaisuudessakin ja

ehkä useampia. Rajavartiolaitoksen aluksia käytetään sotilaallisen maanpuolustuksen ja rajaturvallisuuden ylläpitämisen tehtäviin sekä valtion suorittamiin lainkäyttötehtäviin Suomen aluevesillä että kansainvälisillä merialueilla. Niitä ei käytetä yleisessä liikenteessä miltään osin. Rajavartiolaitos katsoi, että tiedonkeruujärjestelmän soveltaminen vaatimuksineen ei sovellu Rajavartiolaitoksen laivaluokan aluksiin niiden rakenteen ja toiminnan erikoisluonteesta johtuen.

Määräystä ei sovelleta merivoimien aluksiin niiden rakenteen ja toiminnan erikoisluonteesta johtuen. Tieto alusten polttoaineen kulutuksesta paljastaa tietoja alusten operatiivisista suorituskyyvistä, ja on näin julkisuuslain 24 § 10-kohdan perusteella salassa pidettävää.

Näin ollen soveltamisalaan on lisätty, että määräystä ei sovelleta puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aluksiin, ellei niitä käytetä säännöllisesti yleisessä liikenteessä kuljettamaan matkustajia tai lastia.

Määritelmät

Määräyksen 3 kohdassa on määritelty kuljettu matka, todentaja ja yhtiö. Muilta osin määräyksessä sovelletaan MYSLin mukaisia määritelmiä.

Polttoaineen kulutusta koskevien tietojen todentaminen

Määräyksen 4 kohdassa on annettu polttoaineen kulutusta koskevien tietojen toimittamista, tietojen säilyttämistä ja todentamista koskevia tarkempia määräyksiä. Määräykset on laadittu IMO:n antamien ohjeiden mukaisesti (päättöslauselma MEPC.292(71), 2017 Guidelines for Administration verification of ship fuel oil consumption data).

Määräyksen 4.1 kohta on laadittu päättöslauselman MEPC.292(71) liitteen kohtien 4.1–4.5 mukaisesti. Määräyksen 4.1. kohdassa on todettu, että kalenterivuotta koskevat tiedot on toimitettava todentajalle vuosittain viimeistään kolmen kuukauden kuluessa kalenterivuoden päättymisestä. Näin ollen määräyksen mukaiset tiedot on toimitettava ensimmäisen kerran kalenterivuoden 2019 osalta Traficomille viimeistään 31.3.2020. Ja tämän jälkeen edellisen vuoden tiedot on toimitettava vuosittain Traficomille viimeistään 31. maaliskuuta.

Määräyksen 4.2 kohdan mukaan aluksen on säilytettävä todentajalle toimitetut tiedot MYSLin 7 a luvun 2 b §:n 2 momentin mukaisesti. Määräyksen 4.3 kohta on laadittu päättöslauselman MEPC.292(71) liitteen kohtien 4.2 ja 4.3 mukaisesti.

Määräyksestä viestiminen ja määräyksen aikataulu

Määräys tulee voimaan 5.4.2019.